

РЕШЕНИЕ

№ 87

гр. Пазарджик, 18.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПАЗАРДЖИК в публично заседание на тринадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Минка П. Трънджиева

Членове: Димитър П. Бозаджиев
ИВАНИНА ИГН. ИВАНОВА

при участието на секретаря Петя Кр. Борисова
в присъствието на прокурора С. Д. П.
като разгледа докладваното от Минка П. Трънджиева Въззивно гражданско дело № 20245200500119 по описа за 2024 година

Производството е въззивно – по чл.258 и следващите от Граждански процесуален кодекс.

С решение на Районен съд Велинград , постановено по гр.д.№364 по описа за 2022 година е осъдена Прокуратурата на Република България, гр. София, бул. „Витоша“ 2 да заплати на С. В. К., с ЕГН *****, с настоящ адрес: град Велинград, ул. „Никола Вапцаров” № 45, на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ сумата от 3500 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени вследствие на обвинение в извършване на престъпление, за което досъдебно производство № 367 ЗМ 482/2019г., по описа на РУ Велинград и № 1054/2019г., по описа на Районна прокуратура Пазарджик, Териториално отделение Велинград, е прекратено на основание чл. 243, ал.1, т.2 от НПК с Постановление от 17.02.2021 г. , поради това, че обвинението не е доказано, ведно със законната лихва върху нея от датата на предявяване на иска-25.04.2023 г. до окончателното изплащане на сумата.

Осъдена е Прокуратурата на Република България, гр. София, бул. „Витоша“ 2 да заплати на С. В. К., с ЕГН *****, с настоящ адрес: град Велинград, ул. „Никола Вапцаров” №45, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК

сумата 7 лв., представляваща разноски в производството.

Осъдена е Прокуратурата на Република България, гр. София, бул. „Витоша“ 2 да заплати на адв. С. Й. М., на основание чл. 78, ал. 1 ГПК във връзка с чл. 38, ал. 2 ЗА, сумата от 560 лв., представляваща разноски в производството.

С решение по реда на чл.247 ал.1 от ГПК е допусната поправка на очевидна фактическа грешка, като съдът се е произнесъл с като е отхвърлил иска до размер на 5000 лева, в какъвто е предявен.

Така постановеното решение е обжалвано от Прокуратурата на Република България, чрез представител на Районна прокуратура Пазарджик в осъдителната му част.

Излагат се оплаквания, че решението в осъдителната част срещу Прокуратурата на Република България е неправилно, поради нарушаване на материалния закон, съществено нарушаване на процесуални правила и необоснованост.

Въпреки обективната отговорност по ЗОДОВ, в конкретния случай прокуратурата действала законосъобразно и съобразно правомощията си, вменени ѝ с Конституцията на Република България, Закона за съдебната власт и Наказателно - процесуалния кодекс.

Вредите, които претендира С. В. К. не били доказани по основание, по размер, и като пряка последица от действията на Прокуратурата на Република България.

За реализиране на отговорността по чл.2 ал.1 т.3 от ЗОДОВ, се изисквало освен наличието на обвинение, и образуваното наказателно производство да бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, тоест наказателното производство да е прекратено на основание чл.243, ал.1, т.1, от НПК, във вр. с чл.24, ал.1, т.1 от НПК, или да е прекратено поради това че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано, тоест да е прекратено на основание чл.243, ал.1, т.1 от НПК, във вр. с чл.24, ал.1, т.3 и т.2 от НПК. В случая наказателното производство, водено срещу ищеца С. В. К. било прекратено на основание чл.243, ал.1, т.2 от НПК - че обвинението не е доказано.

Не било установено наличието на действително претърпени вреди, доколкото изложеното от ищеца представлявало по - скоро негови субективни възприятия, а не реално настъпили неимуществени вреди, а и освен това описвали едно нормално състояние на негативни преживявания, които всяко едно лице, спрямо което се води наказателно производство би имало и които не следвало да се вменяват в отговорност на прокуратурата. Липсвала и причинна връзка между твърдяното като неоснователно наказателно преследване и настъпилите вреди.

Не била доказана връзката на твърдените вреди с повдигнатото обвинение.

Наказателното производство приключило в разумен срок. Повдигнатото обвинение не било за тежко умишлено престъпление, като била взета най-леката мярка за неотклонение. Нямало интензивно провеждани действия в производството.

Размерът на определеното обезщетение за неимуществени вреди бил завишен и не отговаря на принципа на справедливостта.

Присъденото обезщетение не съответствало на описанието на вредите, на съдебната практика в подобни случаи/включително и тази на ЕСПЧ/, на икономическия стандарт на живот в страната през последните години, при наличие на масова безработица, липса на средства в бюджета и т.н.

Според съдебната практика, размерът на обезщетението за неимуществени вреди бил свързан с критерия за справедливост, дефиниран в чл.52 от ЗЗД, като справедливостта не се възприема като абстрактно понятие, а се извежда от преценката за конкретните обстоятелства. В случаите на причинени неимуществени вреди по чл.2, ал.1 от ЗОДОВ, от значение било как обвинението в извършване на престъпление се е отразило върху здравето, личния живот, чувствата, честта и достойнството на увредения.

Присъденото обезщетение било завишено и не било съобразено с разпоредбата на чл.52 от ЗЗД и с трайната съдебна практика.

Изложени са доводи и относно прекомерност на разноските.

Поддържа се още ,че Прокуратурата на Република България би следвало също да бъде освободена от отговорност и смисъла на чл.5, ал.1 от

ЗОДОВ, или най - малкото е приложим чл.5, ЗОДОВ, тъй като ищеца допринесъл и е станал причина за воденото производство срещу него.

Молят решението да бъде отменено и иска отхвърлен , евентуално – да бъде намален размера на обезщетението.

С определение от 16.01.2024 година , съдът е оставил без уважение молбата по чл.248 от ГПК , инкорпорирана във въззивната жалба.

Постановеното решение по реда на л.247 от ГПК и определението по чл.248 от ГПК не са обжалвани.

В срок е постъпил отговор на въззивната жалба от ищеца К. ,чрез процесуалния му представител адв. М..

Счита за неоснователни доводите ,че Прокуратурата на РБ не следва да носи отговорност , тъй като производството е прекратено на основание чл. 243, ал.1, т.2 от НПК .В Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005г. по тълк. д. № 3 / 2004 г. на Върховен касационен съд, ОСГК, - т.7 било прието, че съответния правозащитен орган отговаря и в случаите, когато производството е прекратено поради недоказаност на обвинението, тоест това основание се приравнявало на липсата на извършено престъпление.

В константната практика на ВКС било прието, че обезщетение за неимуществени вреди се дължи и когато не са ангажирани доказателства за тях, тъй като е нормално такива вреди да са търпени (така решение № 427 от 16.06.2010 г. по гр. дело № 273/2009 г., на ВКС, III ГО, решение № 457 от 25.06.2010 г. по гр. дело № 1506/2009 г. на ВКС, IV ГО, и други). Поради това, при наличието на прекратено наказателно производство по повдигнато обвинение срещу К., за извършено престъпление, без съмнение за него са произтекли неимуществени вреди.

Приемат , че определения от съда размер на обезщетението от 3500 лв. е справедлив и съобразен и с икономическия стандарт на живот на гражданите. Тази сума представлявала около 5 минимални месечни възнаграждения установени за Р България, към момента на депозиране на отговора и на 3 минимални месечни възнаграждения към момента на провеждане на откритото съдебно заседание.

Производството продължило около една година и следвало да се отчете икономическия растеж, стандартът на живот и среднестатистическите

показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на деликта.

При привличането на ищеца като обвиняем била направена и криминалистическа регистрация, поради която той е търпял и унизително отношение в процеса на снемане на отпечатьци и фотографирането му с номер на престъпник, който да държи в ръцете си.

Поддържа , че въззивната жалба е неоснователна и следва да бъде отхвърлена.

Представителят на Прокуратурата на РБ поддържа жалбата в съдебно заседание пред въззивната инстанция ,като не поддържа доводите отонсоно приложението на чл.5 ал.1 и 2 от ЗОДОВ.

Съдът , като прецени валидността на решението и изцяло и допустимостта в обжалваната част ,за да се произнесе по съществото на спора , взе предвид следното:

В исковата си молба против Прокуратурата на Република България ищецът С. В. К. , представлява от адв. М. твърди, че на 15.01.2020 г., с Постановление на разследващ орган бил привлечен в качеството на обвиняем по досъдебно производство № 367 ЗМ 482/2019г., по описа на РУ Велинград и № 1054/2019г., по описа на Районна прокуратура Велинград, за престъпление по чл. 290, ал.1 във връзка с чл. 20, ал.2 от НК. След привличането му за обвиняем не били извършвани никакви процесуално следствени действия с него и чрез привличането му била наложена една излишна процесуална принуда. На 17.02.2021г., Районна прокуратура Пазарджик, Териториално отделение Велинград, прекратила с Постановление наказателното производство на основание чл. 243, ал.1, т.2 от НПК. Счита ,че е налице хипотеза на привличане за обвиняем без изобщо да е имало данни за извършено престъпление.

През време на цялото производство , водено срещу него бил притеснен. През целия си живот се стремял да бъде порядъчен, честен и добронамерен човек, но необяснимо за него попаднал в такава ситуация. За този неприятен инцидент научили във Велинград и понеже градът е малък се срамувал да се покаже.

Притеснявал се от околните. Отчуждил се от хората. Ограничени били

правата му, поради наложена мярка подписка и му било забранено да напуска местоживеенето си през времетраенето на досъдебното производство. Ищецът нямал криминални прояви и воденото срещу него наказателно производство влошило заболяването му - Неинсулинов захарен диабет

Оценява търпените от нето неимуществени вреди на 5 000 /пет хиляди/ лева , поради което моли да бъде осъдена Прокуратурата на РБ да му заплати сумата от 5 000 /пет хиляди/ лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени вследствие на обвинение в извършване на престъпление по чл. 290, ал.1 във връзка с чл. 20, ал.2 от НК., за което обвинение досъдебно производство № 367 ЗМ 482/2019г., по описа на РУ Велинград и № 1054/2019г., по описа на Районна прокуратура Пазарджик, Териториално отделение Велинград е прекратено на основание чл. 243, ал. 1, т.2 от НПК с Постановление от 17.02.2021г. Претендира законната лихва от предявяване на иска и разноски.

В срок е постъпил писмен отговор от Прокуратурата на РБ , чрез неин представител – прокурор в РП Пазарджик ,ТП Велинград.

Ответникът оспорва иска.

В исковата молба се съдържали единствено голословни твърдения за претърпени неимуществени вреди. Прокуратурата на Република България не носела отговорност за бездействие на ищеца по време на проведеното досъдебно производство, като неангажирането от негова страна на доказателства довело до привличането на ищеца в качеството му на обвиняем. Постановлението на РП Пазарджик, ТО-Велинград за прекратяване на наказателното производство от 17.02.2021Г не било обжалвано от ищеца, а прекратяването било на основание чл.243, ал.1, т.2 от НПК.

Изложени са доводи относно дължимостта на разноските.

Ответникът се позовава и на нормата на чл.5 от ЗОДОВ, като считат ,че ищецът сам , чрез действията си / бездействието си/ е довел до евентуалните увреждания, като не е сочил доказателства. Досъдебното производство било спирано няколко пъти по вина на обвиняемите ,които напуснали страната ,въпреки взетата мярка.

Считат още ,че претендираното обезщетение е несправедливо.

Съдът , като прецени доказателствата по делото и доводите на страните

, прие за установено следното:

Не е спорно по делото , установено е и от представените по делото доказателства , че с постановление от 15.01.2020 година гл. разследващ полицай при РУ Велинград по досъдебно производство № ЗМ 482/2019 година , пр.пр№1054/2019 година по описа на РП Велинград ищецът С. В. К. е привлечен като обвиняем за това ,че на 10.09.2019 година в съучастие като съизвършител с В. С.ов К. в качеството му на подбудител , като свидетел съзнателно и устно е потвърдил неистина пред съда по НОХД№517/2018 година, като деянието е квалифицирано като престъпление по чл.290 ал.1 от НК във връзка с чл.20 от НК , като за престъплението се предвижда наказание до 5 години.

Взета е мярка за неотклонение „подписка“.

Не е спорно още, че с постановление от 17.02.2021 година прокурор при РП Пазарджик наказателното производство е прекратено на основание чл.243 ал.1 т.2 от НПК.

С доклада по делото тези обстоятелства са приети за безспорни.

Видно е от приложеното досъдебно производство, че с постановление на прокурор от 11.09.2019 година е образувано досъдебно производство за престъпление по чл.290 ал.1 от НК като производството не е образувано срещу конкретно лице. Ищецът е привлечен като обвиняем с постановление на 15.01.2020 година и е взета мярка за неотклонение „подписка“.С постановление от 20.01.2020 година поради това ,че ищецът е бил с неустановено местонахождение са предприети действия по установяването му и по призоваването му.

Поради неустановеното местонахождение на ищеца ,както и на В. К. /без те да са били наясно с наличието на висящо производство/ производството е спряно. Разпит на ищеца ,като обвиняем е извършен на 4.03.2020 година

Предявяването на разследването е направено на 2.06.2020 година. Производството е изпратено на Прокуратурата с мнение за предаване обвиняемите на съд от 12.06.2020 година.

Последвало е отново постановление на прокурора за спиране на наказателното производство, поради неустановеното местонахождение на

друг обвиняем. Това постановление е обжалвано от пълномощника и на ищеца с искане за отмяна на спирането на производството. С определение от 6.11.2020 година съдът е отменил това постановление.

С постановление от 12.11.2020 година досъдебното производство е върната на с указания от прокурора.

След това отново е последвало удължаване на срока за разследване, като на 27.01.2021 година са отменени мерките за неотклонение на обвиняемите и с постановление на същата дата досъдебното производство е върнато на разследващия с указание да се изготви мнение. Такова е изготвено на 8.02.2021 година то отново е за предаване обвиняемите на съд.

С постановление от 17.02.2021 година наказателното производство е прекратено на основание чл.243 ал.1 т.2 от НПК.

В проведеното съдебно заседание пред първоинстанционния съд ищецът реално не участвал и не е ангажирал доказателства , освен писмените – приложени към исковата молба и приложеното ДП.

При така установената фактическа обстановка , идентична с приетата от първоинстанционният съд , въззивната инстанция намира ,че предявеният иск е основателен.

Предявеният иск е с правно основание чл.2 ал.1 т.3 от ЗОДОВ, която разпоредба предвижда ,че Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда при обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано.

Както в писмения отговор , така и във въззивната жалба е изложен довод ,че иска е неоснователен , тъй като не е налице хипотезата на посочения текст , поради това ,че наказателното производство е прекратено на основание чл.243 ал.1 т.2 от НПК, тоест – прокурорът е намерил ,че обвинението не е доказано. Без да е развил подробни доводи , очевидно представителят на ответника счита ,че тази хипотеза не попада в приложното поле на закона.

Така изложения довод не е обсъден от първоинстанционния съд.

Представителят на прокуратурата във въззивната инстанция не поддържа този довод.

Този въпрос е решен по задължителен за съдилищата начин ,като съществуващата до този момент противоречива практика е преодоляна с приетото в т.7 на ТР № 3 по т.д.№3/2004 година на ОСГНК. Прието е ,че прокурорът е държавният орган, който проверява съставлява ли деянието престъпление и правилна ли е квалификацията, има ли основание за прекратяване, спиране или разделяне на наказателното производство, събрани ли са доказателствата по делото необходими за разкриване на обективната истина, подкрепя ли се обвинението от доказателствата по делото и пр. Ако намери че обвинението е доказано, прокурорът съставя обвинителен акт . Обвиняемият не е длъжен да доказва, че е невинен – чл.103 ал.2 от сега действащия НПК. Съгласно чл. 16 от НПК той се счита за невинен до завършване на наказателното производство с влязла в сила присъда, с която се установява противното. Ако констатира че деянието не съставлява престъпление или че не е доказано, прокурорът прекратява наказателното производство. В първия случай преценката е правна, а във втория случай-фактическа и означава, че деянието не е извършено от лицето. В този случай основанието за прекратяване е необоснованост на валидно повдигнато и предявено обвинение, което не е подкрепено от събраните по делото доказателства. Затова, когато наказателното производство е прекратено поради недоказаност на обвинението е налице основание за обезщетяване на вреди по чл.2 от ЗОДОВ.

С изложеното до тук всъщност във висока степен се отговаря на и на довода на ответника , касаещ приложението на чл.5 от ЗОДОВ. Ищецът не е бил длъжен да доказва невинността си и дори да е бездействал ,това не води до допринасяне за настъпване на вредата.

Очевидно не е налице хипотезата на чл.5 ал.1 от ЗОДОВ за освобождаване на ответника от отговорност. Няма основание и за намаляване на отговорността при приложение нормата на чл.5 ал.2 от ЗОДОВ. В решения от 9.06.2010 г. на ВКС по гр. д. № 1091/2009 г., III г. о. и решение от 14.06.2011 г. на ВКС по гр. д. № 372/2010 г., IV г. о., е прието, че съгласно чл. 5, ал. 2 ЗОДОВ, когато пострадалият виновно е допринесъл за увреждането,

дължимото от държавата обезщетение се намалява. Посочва се, че обезщетението се намалява, когато настъпилия вредоносен резултат е в причинно-следствена връзка с поведението на пострадалия; когато пострадалия с действията си по време на наказателното преследване недобросъвестно е създал предпоставки за повдигане и поддържане на незаконно обвинение, като направени неистински признания, въвеждането на органите на разследването в заблуждение с цел да се прикрият определени обстоятелства, да се забави или опорочи разследването на престъпление. Очевидно в конкретния случай не са налице основание за освобождаване от отговорност или намаляване на отговорността. Причината, поради която се е стигнало до образуване на наказателното производство и съответно провеждането му не се корени в поведението на ищеца, а в действията на органите, които е следвало да го реализират. Освен това, представителят на ответника не излага никакви конкретни доводи.

Като е приел така по отношение на тези възражения, съдът е постановил правилно решение от гледна точка на основателност на претенцията.

По отношение на размера:

Ръководейки се от принципа на справедливостта, съдът отчете, че ищеца е обвинен за престъпление, което не е извършил и производството срещу него е продължило малко повече от година. По отношение на него е била взета мярка за неотклонение „подписка“, която с най-малък интензитет ограничава права. За престъплението, за което ищецът е обвинен предвиденото наказание е лишаване от свобода до пет години.

Ищецът не е ангажирал конкретни доказателства относно установяване на търпените от него неимуществени вреди, което в съответствие с утвърдената съдебна практика не позволява извод за неоснователност на претенцията.

Следва да се изхожда от нормалните житейски критерии, за да се определи размера на обезщетението по справедливост.

Ищецът няма обременено минало, една година срещу него е било висящо производство за обвинение в престъпление, което не е извършил.

За да се определи размера на дължимото обезщетение следва да се изходи от критериите за справедливост в конкретния случай – характера и

тежестта на обвинението ,тежестта на предвиденото наказание ,начина по който е протекло наказателното производство.

Що се отнася до начина , по който е протекло наказателното производство , то следва да се посочи ,че съдът намира ,че действията на прокурора и работилите под негово ръководство разследващи органи са много укорими. Многократното удължаване на срока ,хаотичните и некоординирани действия са довели да продължителност от една година на това производство и поставянето на ищеца в позиция на обвиняем .

От друга страна по отношение на ищеца не са извършвани процесуални действия – освен привличането му и разпита като обвиняем. Взета е била най-леката мярка за неотклонение, по обвинение за леко престъпление.

Като съобрази всичко това , съдът намира ,че справедливостта налага търпените от него неимуществени вреди да бъдат обезщетение със сумата 2000 лева .

Над размера до 3500 лева така предявеният иск се явява неоснователен и обжалваното решение в тази част следва да бъде отменено и иска – отхвърлен.

Тъй като разноските от първата инстанция са присъдени при условията на чл.38 ал.2 от ГПК ,то съдът не прави корекция.

За въззивната инстанция обаче не присъжда разноски ,като съобрази характера и сложността на производството и предприетите от процесуалния представител действия в светлината на решение на СЕС по дело С-438/22.

По изложените съображения , Пазарджишки окръжен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение на Районен съд Велинград , постановено по гр.д. №364 по описа за 2022 година В ЧАСТТА ,с която е осъдена Прокуратурата на Република България, гр. София, бул. „Витоша“ 2, да заплати на С. В. К., с ЕГН *****, с настоящ адрес: град Велинград, ул. „Никола Вапцаров“ № 45, на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ сумата над размера от 2000 до 3500 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени вследствие на обвинение в извършване на престъпление, за което досъдебно производство № 367 ЗМ 482/2019г., по описа на РУ Велинград и №

1054/2019г., по описа на Районна прокуратура Пазарджик, Териториално отделение Велинград, е прекратено на основание чл. 243, ал.1, т.2 от НПК с Постановление от 17.02.2021 г. , поради това, че обвинението не е доказано, ведно със законната лихва върху нея от датата на предявяване на иска- 25.04.2023 г. до окончателното изплащане на сумата, като ОТХВЪРЛЯ иска до размера на 3500 лева.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част , както и в частта относно разноските.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____